
W NIEDZIELĘ DNIA 27 CZERWCA 1802.

Z Wiednia d. 19. Czerwca.

D. 17 w dzień Bożego ciała odprawiła się tu zwykła coroczna processya z metropolitańskiego kościoła do S. Szczepana z wielką uroczystością. W nieprzytomności Cesarstwa JJ. W. Xzę Toskański, Arcy Xzęta Antoni, Jan, Raynier i Ludwik na niey się z całym J. C. K. M. dworem znajdowali.

Z Presburga mamy do d. 15 Czerwca wiadomość. — D. 12 w wieczor po godzinie 10 przybyła tam Królowa Jmć Neapolitańska z swemi corkami z Wiednia. — W niedzielę d. 13 była schadzka u dworu, a wieczor raczyli Cesarstwo JJ. wraz z Królową Neapolitańską zaszczycić swoją obecnością bal maskowy. — D. 14 było 9 posiedzenie seymu, na którym wyznaczone deputacye przeczytały prace swoje względem dopełnienia Węgierskich regimentow i onych w zupełności utrzymania, co stały po dalszą wzięły rozwayę. Na tym posiedzeniu znajdowała się Królowa Jmć Neapolitańska na galeryi wraz z Arcy Xzętami. W wieczor był bal u dworu, na który wyższa ślachta i stany zaproszonymi zostaly.

Z Brynu d. 11. Czerwca.

Lift pod d. 10. z Konstantynopola wyra-

ża, że po wypłynieniu pierwszey eskadry dla krążenia pod brzegami Egiptu, kazano drugą na toż przeznaczenie uzbraić: ta z 3 fregat złożona w gotowości do wyścicia pod żagle na kotwicach przy Beschiktasch stoi.

Stan polityczny Egiptu jest zawsze iednaki, do czego ieszcze straszliwa morowa zaraza przyłączyła się. Załogi angielskie w Alexandryi i Rozecie musiały wyciągnąć z miast i w obozach stanąć. W Smirnie powietrze straszne spustoszenia czyni, a nawet i w Konstantynopolu iuż się pokazuie.

W Macedonii zebrała się kupa lotrow i udała się ku gorze Athos dla zrabowania tamteyszych greckich klasztorow; ale wystany z Tessaloniki namiestnik baszy Muffelim zupełnie ią pobit i rozproszył.

Buntownik Giorgi Osman basza na nowo z silnym korpusem ku Adryanopolowi pociągnął, lecz Aly basza, którego Porta beklerbejem mianowała, dał mu silny odpor, i potrafił skłonić Albańczykow, że opuścili stronę Osmana, a tym sposobem gościence zabezpieczone zostaly.

Z Belgradu donoszą że tamteysi Janczarowie kazali zrobić przepyszny powoz i ten

dla Sułtani Bidochian siostry Cesarza jest przeznaczony.

Stronnik bywszego baszy, Achmet Aga, zebrał 600 ludzi i z temi za porozumieniem się z Melmet Agą Konjollim i Hessian Bejem chce przeciw Belgradowi działać. Pomimo atoli nader wielkiej słałości tego korpusu, Achmed Aga jest w pogardzie u swoich wspólników, i z tą bandą pod pozorem naieżdżania twierdz wśie okoliczne rabuje.

List z Konstantynopola pod d. 15 Maia donosi że po wielu naradzaniach w Dywanie względem artykułu w amienskim traktacie ty-czącego się porty, Sułtan to wszystko potwierdził, co Anglia, Francya i t. d. ułożyły akt przystąpienia zrobiono i postowi francuzkiemu oddano, a ten natychmiast posłał go gońcem do Poryża.

Pierwszy konsul ieszcze nie przystąpił do projektowanego przez Hiszpanią podziału królestwa obojga Sycylii.

Z Augsburga d. 4. Czerwca.

O pół mili od tego miasta leży nad Lechem piękna okolica wyspą nazwana, ponieważ ją woda prawie dookoła oblewa, gdzie mieszkający augspurscy bardzo uczęszczają. Tam baron Haisdorf kazał wystawić pomnik nieśmiertelnemu dowódcy woysk niemieckich Arcy Xciu Karolowi. Ten pomnik wznosi się w pośrodku wyspy na małym wzgórku pomiędzy czterema dębami, iako godło waleczności Niemców, a przystęp do niego zdołają krzewy iazminu i roży. Do pomniku wstępuje się po wschodach darniowych. Świątynia w guście starorzyskim o 4 słupach wspiera się na 4ch lwich głowach. W samey świątyni na podstavku z czarnego marmuru stoi popiersie Arcy Xcia w rzymskim ubiorze, z marmuru Carrara, twor dłota Pana Hafta. Na szczycie świątyni unosi się orzeł cesarki z rozpostartymi skrzydłami trzymając iabtko na wawrzy-

nowym wiencu. Ten pomnik 16 stop wysoki będzie po świątkach przez iluminacyą poświęcony. Na wstępie daie się czytać prosty napis: *Liberatori Germaniae, nonnulli Germani.*

Z Londynu d. 8. Czerwca.

Lord St. Helens ma być przytomny nowom Imperatora z Królem pruskim w Memlu.

Dziś sławny negocyant Hope wyjechał do Amsterdamu.

Xzę następcą Oranii miał w tych dniach długą konferencyą z sekretarzem wojennym. Ma on w krotce z matką swoją do Oranien-szteynu wyjechać.

Podróż Pana Calonne do Paryża ma mieć na celu wynadgródenie Xżąt francuzkich.

Z Nowegoioru pod d. 24 Kwietnia donoszą: D. 7 t. m. przybył tu z St. Domingo bryg Favorite po 11 dniowej podróży. Kapitan iego Brown donosi, że w ostatnich u-tarczkach Murzynom szczęście posłużyło, i że pierwszy adiutant jenerała Leclerc zabity został. Murzyni harcowali aż o milę od Kapu, i codziennie iencow zabierali, z których większa część stała się ich wściekłości ofiarą — Żona jenerała Deshalines dostała się w ręce Francuzow z klejnotami i innymi kosztownościami. Sześć tysięcy żołnierzy francuzkich zginęło w różnych potyczkach z Murzynami. D. 1 Kwietnia przybyło wielu rannych francuzow do Kapu, między któremi było wiele officyerow. Murzyni naywięcey napadałi na Francuzow i wielką w nich rzeź sprawili. W portach wyspy znajdowało się 90 amerykańskich statkow czekających na zapłatę za swoje ładunki: cztery z nich tylko odebrały pozwolenie odpłynąć, z których 2 dostały wexle i nieco pieniędzy za swoje ładunki. Mowią, że to przykre obchódenie się z okrętami amerykańskimi powinno być przypisane postępowaniu kapitana amerykańskiego Lec, który w

czasie pożaru w Kapie z swoimi ludźmi radował i dopiero od generała Leclerc do powrócenia zdobyczy był przymuszony. Ta okoliczność odkryła się przy skłóceniu się rabufiów między sobą. Paweł Louverture brat Touffainta, który z 2000 czarnych poddał się Francuzom, utrzymał się przy stopniu generała w armii Leclerka. Gorączka czyni wiele szkody pomiędzy żołnierzami. Francuzi ciągle przymuszają Amerykanów do sprzedaży mąki. Czarni nieprzeſtają walc i napadów będąc przyzwyczajeni do klimatu. Zabijają białych, gdzie napadną i onych bez pogrzebu zostawiają. Wiele okolic wyspy jest trupami zastanych, co bardzo zaraża powietrze. Zbrojni Murzyni, którzy wpadną w ręce Francuzów, są prowadzeni nad brzeg przepaści i tam zabici albo roztrzelani wrzuceni bywają w przepaść. Wielu z nich długo bez wrzucenia leżało, przez co powietrze-krąg został napełniony grubemi wyziewami. Francuzi pouchraniali się do twierdz, i niektóre ich oddziały były od Murzynów opasane. Wywóz pieniędzy z St. Domingo jest zabroniony. Niektóre brygi wzięte były znaczną ilość Dolarów, ale je na powrot musieli w kafsie złożyć. Do Hawanny wysłano jeden okręt dla dostania pieniędzy których na St. Domingo brakuje. Trudno się będzie generałowi Leclerc utrzymać na St. Domingo aż do przybycia nowych posiłków.

W Hawannie aresztowano wielu amerykańskich kapitanów, ponieważ przeciw zakazowi poważyli się do tamtego portu zawinąć.

Gazeta filadelska mieści w sobie list generała Leclerc do generała Dugna, nakazujący mu zaaresztowanie jener. Mulatow Regaud, który był dawniej przeciwnikiem Touffainta i odesłania go z całą rodziną do Francji, ponieważ z przyiętego do jener. Laplume listu pokazuje się,

że on mimo zalecenia Leclerka utrzymywał korespondencyą z południową częścią St. Domingo, wysyłał tam emisaryuszów i nie sprzyjał Francuzom. Jenerał Dugna zaraz go z rodziną i wielą officyerami aresztował i na fregatę Kornelia odesłał, która go do Francji powiezie i ministrowi marynarki odda, dla zrobienia mu procesu. D. 5. Kwietnia Rigaud do Francji odpłynął. Chciał on część armii francuzkiej zdradziecko poddać nieprzyjacielowi, z którym się na nowo poiedował. Rigaud rodził się na St. Domingo. W listach swoich do generała Laplume żądał, że się on Francuzom poddał:

Złożenie Naboba Arcot, podług zapewnienia wielu, było skutkiem odkrytej korespondencyi między nim i Tippo Saibem. Familia Tippo-Saiba mieszka teraz w twierdzy Vellon, gdzie wielce jest poważana, i ma pensyi roczney 160,000 f. szt. (6,400,000 zł. pol.)

Jerzy Staunton powraca z Indostanu.

Gazeta dworska donosi że jenerał leytnant Gruenfield został mianowany kommandantem siły lądowej w Indyach zachodnich.

Ob. Otto miał oświadczyć lordowi Hawkesbury, że sławny korsykanin jenerał Andreofsi jest przeznaczony na ambassadora do W. Brytanii.

Alex. Ball odpłynię na fregacie Penelopa do Malty dla oddania tej wyspy zakonowi.

Nakoniec na zgromadzeniu subskrybentów na wystawienie posągu Panu Pittowi uchwalono, aby jeszcze przez cały rok zbierać subskrypcye, a po upływie tym czasie zając się wystawieniem tego posągu. Już na to zebrano 5000 f. szt. Subskrybeya przez cały rok będzie otwarta aby we wszystkich państwach angielskich można było czynić podpisy.

W maju 1803 roku mają być podane plany do wystawienia tego posągu.

J. Saumarez obeymie kommandę na morzu śródziemnem. Listy z Gibraltaru donoszą, że 4 szwedzkie fregaty blokują port Trypolu. Eskadra amerykańska z 3 fregat złożona iuz z Trypolu do Gibraltaru powróciła. Powietrze ciągle w Barbaryi panuje. Wszystkie okręty do Gibraltaru przybywające muszą odbywać ścisłą kwarantanę.

Królewicz Wilhelm iuz się puścił w drogę do Petersburga.

Grunta karaibskie na wyspie St. Vincent będą sprzedane, dla zaspokojenia różnych wojennych kosztów.

Od czasu, iak Monitor uzalał się na angielskie Dzienniki, gazety nasze, a osobliwie the Times i Morning Chronicle uwielbiając wolność druku w Anglii ieszcze śmieley piszą.

W dzień urodzin królewskich kapelmajster Himmel grał arya nowo przez siebie ułożoną, która mu powszechny okłask ziednała.

Rzęsiste deszcze nadały polom i ogrodom naszym najpiękniejszą postać. Sianokosy są nad nadzieję obfite. Niwy obiecują obfite plony. Drzewa tylko owocowe zdają się po ostatnich mrozach nienadgradzoną szkodę ponieść.

W Paryżu wprowadzono zwyczaj, że żaden Anglik nie bywa puszczony do pierwszego konsula, jeżeli wprzod nie był prezentowany naszemu Królowi w St. James.

Gdy Spencer Smith, nasz bywszy poseł w Konstantynopolu, był w Paryżu prezentowany pierwszemu konsulowi, konsul go się zapytał, czyliby nie był bratem Sidneia Smith; na potwierdzającą odpowiedź konsul rzekł: "To jest mąż waleczny i officyer dobry."

W tych dniach towarzystwo znane pod nazwiskiem: *Naval Afilum*, (które się opiekuje wychowaniem 50 sierot officyerów i żołnierzy

morskich w obronie oyczyzny poległych) dało roczną ucztę, na której lord Nelson, Hyde Parker i wielu bohaterów morskich zjawiało się. Sidney Smith miał gorliwą mowę, w której polecał towarzystwu sieroty niektórych officyerów w Syrii poległych. Składka na to ustanowienie zebrana wyniosła 1537 f. szt.

Xże Northumberland darował miastu Lizbonie jeden z nowo wynalezionych w Anglii statków.

Ob. Otto ma na obchod pokoju dać nader wspaniałą ucztę.

P. Baker pokazuje tu teraz w Panoramie bitwę pod Kopenhagą 3 Kwiernia. Lord Nelson w drukowanym piśmie zaświadczył, że ten obraz iak najwierniey bitwę wystawia.

Cygani dopuszczają się w Anglii wielu zbrodni, rozbiłają podroźnych, kradną dzieci i t. d.

Wywóz zboża i bydła do rzezi jest w Anglii ieszcze zakazany aż do końca tego roku.

Gazeta dworska pod d. 5. t. m. zawiera, co następuje:

"J. K. M. raczył Wilhelmowi Hodgskinsow kupcowi Hamburgskiemu dać pozwolenie na przyjęcie wraz z potomstwem nazwiska Morewood, i nakazać aby to pozwolenie do akt koronnych zaciągniętem było:,,

Parlament.

D. 9 w izbie niższej P. Elliot wniósł aby aż do końca t. r. 70,000 wojska morskiego utrzymano. P. Tierney i inni zadziwili się na tak wielką siłę w czasie pokoju. P. Addington odpowiedział, że wprzyszłym roku będzie mogło 30,000 marytków być wystarczającami, ale to od okoliczności zależy. Wniósł przy tem sekretarz wojny o utrzymanie 95,793 ludzi wojska aż do końca r. b. Uważał on, że koszta na utrzymanie tej siły wynosić będą 3,104,000 f. szter. (124,160,000 zł. pol.) Ze przez zwinięcie iuz 65,000 ludzi oszczędziło się skarbowi 2,333,000 f. s. (94,520,000 z.p.) Wy-

datki na korpusy ochotników i milicji 4 mill. wynoszące, również zostały w skarbie. Na przyszłość liczba wojsk w czasie pokoju wynosić będzie 169,534 ludzi przez co oszczędzi się 7,787,000 f. szter. (311,430,000 zł. pol.) Następujące korpusy składają się lądowa: 6 regimentów dragonii i huzarów Jork, 17 batalionów piechoty i 4 nowe regimenta, bataliony załóg królewskich, 6 regimentów zachodnio-indyjskich, 7 regimentów fencibles i weteranów. Zmniejszona także będzie wielkość regimentów pieszych i jazdy. Zatrzymano będą 3 regimenta leybgwardyi, 7 gwardyi dragoniskiej, 20 dragonii, ogółem 13,456 ludzi właśnie tyle jak przed wojną. Roczne utrzymanie kosztować będzie 800,000 f. szt. to jest: 29 regimentów pieszych w liczbie 43,357 głów 1,364,000 f. szt. między innemi utrzymają się regiment Rohana, który się wstawił w Egipcie w bitwie 31 Marca, a teraz jest na załodze w Alexandryi. P. Fox to utrzymanie nader kosztownem uważał. Na co, mówił 25,000 ludzi w Indjach zachodnich gdy handel niewolników upadnie? P. Addington odpowiedział, że komplet terazniejszy nie jest wieczny, a trzeba się do okoliczności stosować. Nakoniec zezwolono na utrzymanie 95,299 ludzi do końca r. b.

Z Berna d. 2. Czerwca.

Minister francuzki Verninac otworzył protokół i wszyscy francuzi znajdujący się w Szwaycaryi są wezwani do zapisania zdania swego na pytanie: *Czyli Napoleon Bonaparte ma być dożywotnim konsulem lub nie?*

Niektórzy nowi senatorowie niechcieli z początku przyjąć swoich urzędów, a pomiędzy innemi Luthard, Rusconi, Sauler, Mohr, i Feguelli; lecz zapewniła, iż później do przyjęcia ich nakłonić się dali.

Dziwić się potrzeba mówi gazeta wodey-

ska, że na liście nowych senatorów nie znajdują się obywatele Kuhn, Renger i Schmidt znani powszechnie, że są ludzie z charakterem i nie bez talentów.

Gdy dla potwierdzenia projektu konstytucyjnego pod d. 27 Lutego r. b. rząd zwołał seymy kantonowe, Walezya już na ten czas od tego wyłączona była, a publiczność tego wyłączenia zgadywała przyczynę. Dzisiaj możemy udzielić wiadomości, iż zatrudniają się zrobieniem tego kraju niepodległym w podobnym układzie i związkach jakie dawniej były między tym krajem i Szwaycaryą; wkrótce będziemy w stanie donieść wszystkie szczegóły względem tego zdarzenia.

*(Dokończenie projektu Konstytucyi Rzepl-
tey Helweckiej.)*

Tytuł IX. Rada wykonawcza.— Art. 47.

Rada wykonawcza składa się z landmana i 2 stathalterów; ma pod swoiemu rozkazami 5 sekretarzy stanu: jednego do wydziału sprawiedliwości i policyi; jednego do wydziału wewnętrznego; jednego do wydziału wojny; jednego do wydziału skarbowego i jednego do wydziału związków zagranicznych. Art. 48. Radzie wykonawczej landman prezyduje, Art. 49. Członki rady naprzemian co rok będą landmanami. Landman schodzący z urzędu zostaje stathalterem. W przypadku choroby lub nieprzytomności landmana, stathalter przed nim będący landmanem, miejsce jego zastępuje. W przypadku śmierci stathalter wezwany przez naturalny porządek sukcesyi, urząd tego obemuje. Art. 50. Członki rady wykonawczej są mianowanemi na lat 9 i wyjetemi od rozrządzenia Art. 32. Co trzy lata jeden członek rady wykonawczej wychodzi, który jednak na nowo obranym być może. Odnowienie ra-

dy wykonawczy nastąpi w roku 1805. Art. 51. Rada ma sobie zlecone wykonanie ustaw i urzędzeń administracyi ogólney. Art. 52. Rada jest składem władzy senatu w czasie iego odroczenia; sprawuje iego władzę w zupełności, wyjąwszy podawanie projektów do ustaw. Art. 53. Rada kieruje siłą publiczną i mianuje oficerów nią dowodzących. Art. 54. Akta władzy wykonawczyey są podpisywane od sekretarzy stanu względnie każdego wydziału. Art. 55. Sekretarze stanu są w odpowiedzi za akta przez nich podpisane, tudzież niewykonanie rozkazów rady. Art. 56. Sekretarze stanu mają głos radzący w radzie i w senacie. Art. 57. Rada wykonawcza kieruje interesami zagranicznymi. Mianuje i odwołuje agentów dyplomatycznych i handlowych. Art. 58. Rada mianuje i odwołuje urzędników pod iey rozkazami będących, użytych do wykonania ustaw ogólnych w różnych częściach Rzepltey. Art. 59. Płaca landmana jest rocznie 15,000 franków a stathalterow po 6000 frankow.

Tytuł X. Obrządek. — Art. 60. Sprawowanie obrządkow zgodnych z porządkiem towarzyskim, a innych od wyznań katolickiego i reformowanego jest dozwolone w granicach ustawą przepisanych. Art. 61. Utrzymywanie obrządkow iadynie katolickiego i reformowanego jest ciężarem administracyi publiczney. Stosownie więc do tego każdy kanton dostarcza na utrzymywanie tych obrządkow i ministrów iego przychodow pochodzących z dzieł i czynszow narodowych, które na ten koniec są mu zostawione, a w niedostatku ich przez wyznaczenie szczególne i dostateczne innych dochodow. Art. 62. Dochody z dóbr kościelnych nie mogą być na inne przeznaczenia użyte, iak na potrzeby religii, instrukcyi publiczney, albo ustanowień dobroczynnych.

Art. 63. Nie mogą być na co innego obroczone, od przeznaczenia ich teraznieyszego, bez zapadley na to na seymie ustawy.

Tytuł XI. Instrukcyja Publiczna. — Art. 64. Będą zaprowadzone w dwóch wyznaniach katolickim i reformowanym katedry teologiczne. Art. 65. Będzie iedna wszechnica, nauk i sztukow. Art. 66. Przy tей wszechnicy będzie fundacya gdzie kosztem rządu utrzymywani będą uczniowie, którzy po szkołach kantonalnych celowali w obyczajach, naukach i talentach. Art. 67. Mieysca tey fundacyi nie są rozdawane w stosunku ludności każdego kantonu.

Tytuł XII. Porządek Sprawiedliwosci. Art. 68. Będzie xięga ustaw kryminalnych i przepisy postępowania w sądzie kryminalnym jednakowe dla całej Helwecyi. Art. 69. Będzie xięga ustaw lesnych, xięga ustaw handlowych, i szczególnieysze urządzenie trybunałow handlowych. Art. 70. Będzie ułożony jednolity projekt sądownictwa cywilnego; lecz ten nie będzie mógł być wprowadzonym do żadnego kantonu, tylko za iego zezwoleniem. Art. 71. Będzie projektowana xięga ustaw cywilnych, która podobnież do żadnego kantonu wprowadzona nie będzie, tylko za iego zezwoleniem. Art. 72. Żadna władza nie może być razem sądowniczą i administracyjną. Art. 73. W żadnym kantonie nie może być więcej nad dwie instancye sądownicze. Art. 74. Będzie najwyższy trybunał, do którego przychodzić będą sprawy cywilne przenoszące kwotę 3000 frankow, i w których rząd, kanton iaki, cudzoziemiec, albo mieszkańcy różnych kantonow będą stronami. Ten trybunał rozpoznawać także będzie ostatecznie wyroki wskazujące na śmierć, na 10 letnie więzienie, wygnanie na lat 10 z krajow Rzepltey Helweckiey, na wszelką karę niestawy.

tudzież wyroki karzące zapłaceniem 500 fran. za wykroczenia polityczne. Art. 75. Trybunał najwyższy sędzi zaskarżenia zaniezione przeciw sekretarzom stanu tyżące się ich urzędu. Art. 76. Wydaie ostateczny wyrok względem przestępstw urzędników ogólney administracyi, gdy senat sądownie dochodzić ich nakaże, tudzież względem przestępstw popełnionych przez sędziów cywilnych i kryminalnych tyżących się ich urzędu i obowiązkow. Art. 77. Ustawa przepisze organizacyą trybunału najwyższego.

Tytuł XIII. Dochody Narodowe.—Art. 78. Dochody narodowe składają się z przedaży i kopalni soli; z poczt, stępla, prochu i saletry, monety, lasow, cła, słowem z wszelkich pod jakimkolwiek nazwiskiem własności narodowych, z wszelkich podatkow prawnie postanowionych; z kwot kontrybucyy nałożonych na kantony w miarę dobr nieruchomych w nich leżących, a które pod ich zarządzenie są oddane.

Tytuł dodatkowy. Zaprowadzenie konstytucyi. 1) Członkami pierwszego senatu konstytucyynego są mianowani obywatele (tu są wymienione członki z imienia i przezwiska w liczbie 27.) 2) Zaraz iak tylko po przyięciu konstytucya ogłoszoną będzie, a nayoźniej w przeciagu czasu dni 10 senat powinien się będzie zgromadzić i konstytucyą zaprowadzić ile to bydz będzie mogło przed ostatecznym uchwaleniem organizacyy kantonowych. 3) Jak tylko senat zgromadzi się, urzędy terażniejszego tymczasowego rządu ustają. 4) Gdyby po zgromadzeniu się senatu, a przed otwarciem pierwszego seymu helweckiego miejsce w senacie zawałowowało, senat iest upoważniony mianować dla zastąpienia go. 5) Pierwsze mianowanie jurys proponującego z

wybieierającego po kantonach iest podobnież senatowi zostawione.

Z Paryża d. 8. Czerwca.

Poseł turecki iuz oddał pierwszemu konsulowi akt przystąpienia Porty ottomańskiej do traktatu amieńskiego. Uważają nasze dzienniki za osobliwość następujące tytuły, których Sułtan użył:

"Ja, który przez idące nieustannie po sobie łaski i nieprzerwane dobrodzieystwa niecierpiący i nigdy nieodmieniający się Istności, najwyższego sprawcy wszelkiej potęgi i pomyślności, ustanowiciela trwałey i słynney budowy Kalifatu, i za pomocą powszechnie leczących ran naszego W. proroka Mahometa Mustafy, naczelnika prorokow, dowódcy świętych osób, słońca obudwu światow (oby najwyższe błogostawieństwo na nim i jego naśladowcach zawsze spoczywać mogło) Stuga i Pan Mekki, Medyny, świętey Jerozolimy i iego kościołow, tych wspaniałych i świętych miejsc, ku którym wszystkie ludy swe modły zwracają, najwyższy Kalif, i szczęśliwy a wszechwładny monarcha tylu wielkich krajow, prowincyy, miast, twierdz, i zamkow, które w Romelii, Natolii (ziemi wschodniej) nad białem i czarnem morzami tudzież w Hidiaz i Izak leżą, i które zazdrość w mocarzach świata obudzają, Ja który iestem Sułtanem synem Sułtanow, i Cesarzem synem Cesarzow, Sułtan Gazi Selim, Kham syn Sułtana Mustafy Khana, syn Sułtana Ahmeda Khana &c. &c.,

Uroczyłość powszechnego pokoju będzie święcona po całej Rzpltey d. 14 Lipca, iako w rocznicę zdobycia Bastylji.

Słychać że bywszy dyrektor Gohier został mianowany jeneralnym handlowym komisarzem w Rotterdamie.

Dom, w którym stał Xżę następca Oranii, jest dotąd przez jednego z jego służących zamieszkały. Mowią, że ten Xżę po odprowadzeniu swej matki do Oraniensteynu, znowu tu powroci.

Na założenie nowych twierdz na lewym brzegu Renu dano już ministrowi wojennemu 4 mill. frankow.

Dzisiejszy Monitor mieści w sobie co następuje:

List ob. Bergerina kommissarza marynarki w Bordeaux do ministra marynarki d. 2. Czerwca.

Ob. Ministrze! Dnia wczorayszego przybył z St. Domingo do Bordeaux bryg Marengo zładunkiem kawy. Kapitan Grenot dowodzący tym brygiem oznaymił mi, że odwinął z Kapu d. 19 Kwietnia, to jest w 4 dni po odejściu dywizyi admirała Villaret Joyeuse, że stał wyspy tenże sam jest, i jakim go wystawili doniesienia z tą dywizyą przybyłe, że generał Leclerc uformował kordon wojsk dla przecięcia wszelkich związków powstanców kolorowym, że przerznięto wszelkie pasy pomiędzy Toussaintem i Dessalinem, bez wystawienia wojsk francuzkich na niebezpieczeństwo głodu, że wszczęła się niezgoda pomiędzy powstancami na dobro armii, która wolna od chorob w najlepszym jest stanie, że właściciele budują swe domy w Kapie, i że przybycie liniowych okrętów Tygrys, i Goliwy, tudzież eskadry z Hawru i Flesyngi wlało zaufanie w mieszkańców. Wspomniony kapitan miał listy od armii, które stosownie do zlecenia oddał dyrektorowi poczty w Bordeaux.

Podp. *Bergerin.*

Na ostatniey rewii spostrzegł pierwszy konsul chirurgmajora od pierwszego regimentu artylleryi, i zawołał na niego: "A co, Obywatele Blerelot! Jesteśże jeszcze oryginalnym. ,, Nie tak oryginalny, iak ty jenerale, była jego odpowiedź, bo nic tak nie czynisz, iak inni ludzie, ani tak nikt nie może, iak ty. ,,

Papież w dzień Wniebowstąpienia kazał śpiewać *Te Deum* za przywrocenie religii we Francyi, a z okoliczności konkordaty miał na tajnym konsystorzu długą mowę, w której Bonapartego nader uwielbiał: "Poznaliśmy nakoniec, dodał Papież, że przy konkordacie ogłoszono we Francyi i inne artykuły, o którychśmy nie wiedzieli, i o których umiarkowanie starać się będziemy (Tu Papież ściąga do ustaw organicznych i wolności gallikańskiego kościoła, na którą od 600 lat papieże zezwolić nie chcieli.) Udamy się do pierwszego konsula aby od iego pobożności otrzymać umiarkowanie. Zresztą uchowaj nas Boże, aby nasze zamiary ściągac się miały do korzyści doczesnych, i żądać tego, co nieprzynależy kościołowi. Mieymy zawsze przed oczyma słowa najwyższego: „Dawajcie co cesarskiego Cesarzowi, co Boskiego Bogu. &c. Dziękujemy Tworcy że nas wybrał do przywrocenia wiary we Francyi, do zaszczerpienia na nowo winorośli na tak urodzajney ziemi, błagamy go, aby iey korzenie rozmnażał, i z tey miary ogłaszamy w Rzymie jubileusz: ,,

Ob. Guicciadi Diego został na miejscu zmarłego Serbelloniego sekretarzem stanu Rzepltey włoskiej mianowany. Trzy obieralne kolegia i mianowana od nich cenzura już ukończyły swoje wybory i prace, a to ostatnie kolegium napisało pochlebny list do Bonapartego, na który on w następujących wyrazach pod d. 7 t. m. odpisał.

"Czas poiednoczenia kolegiów pierwszych sprężyn samowładnictwa ludu włoskiego, będzie dniem sławnym w rocznikach włoskich. Wybory, któreście poczynili, zdały mi się dopełniać nadzieie, którem o Was powziąłem. Rozrzewniły mię wyrazy listu Waszego. Rzeplta włoska cieszy się szczęściem i wolnością, i znajduje dostoięństwo niepodległego narodu w dzisiejszych urządzeniach swoich. Już doszło celu swojego iedno z mych najgorętszych życzeń. Od pół roku stan Wasz się polepszył; a przy połączeniu następującem kolegiów stanie się jeszcze świetniejszym. Na ow czas, iak sobie zamierzam, przepedzę iaki mieląc na łonie waszem. Kontent jestem, że mam sposobność okazać widnie prezydentowi Melzi i innym wysokim urzędnikom Rzepltey moje ukontentowanie z ich postępkow.

Podpisano *Bonaparte.*

Na pamiętkę pierwszego zebrania się kolegiów Rzepltey włoskiej ma być wybity medal.

GAZETY KRAKOWSKIEJ.

W NIEDZIELĘ DNIA 27 CZERWCA 1802.

Wiadomość o życiu Stanisława Grzebskiego z dawnego polskiego rękopismu wyjęta.

Ludzi godnych pamięć wdzięczną jest wszystkim cnotę i nauki miłującym; przeto nie wadzi mieć ich postęпки zawsze przed oczyma, aby nam pobudką byli do tych cnot, które imi godności dostąpili. Takich wiele i nauką i cnotami sławnych miała dawna akademii krakowska. Miedzy wielą wezmę Stanisława Grzebskiego, którego acz znajomością niedoszędłem, jednak od ludzi starych jego uczniow, wiele o nim słysząc za rzecz słuszną i powiną sobie poczytam, abym to krótko napisał, i jakoby w sumnę zebrał, com słyszał, i w pismach różnych czytał. Urodził się w Mazowszu nie daleko granic pruskich, w dziedzi-
 czaey swojej włości Grzebsku niedaleko miasta Mławy. Stanu ślacheckiego będąc, do nauk się uczeiwych udał, nie naśladował tych, którzy urodzeniu i imieniu swojemu wiele ufając, o cnoty i nauki mało dbają. Wyraził swoje rozumienie komentując dwoie poemata świętego Grzegorza Nazywazenczyka, iedno *De Virtute hominis*, drugie *De vitæ itineribus & vanitate rerum hujus sæculi*, które wydane w Krakowie r. 1555 wielkimi i świątobliwą nauką wszystkimu światu znanemu kardynałowi J. X. Stanisławowi Hozyuszowi biskupowi warmieńskiemu, d brodzieciowi swemu przypisał po grecku w następujący sposob:

"A ni mi oycow, ani umartych wspominaj!",
 a w innym miejscu:

"To sławny tobie rodzaj jest starożytne trupy!",

Na które słowa Grzebski pisze: "Eugeneis

to jest dobrze urodzeni nazywają się ci, którzy z starożytnej i sławnej familii początek swój wiedzą: zatem takowi zwykli naybardziej wspominać swoich dziadow, pradziadow, pradziadow, i naddziadow, i chlubią się starożytnością rodu, a nie zastanawiają się nad tem, że w tey mierze bynajmniej się od innych ludzi nie różnią, albowiem wszyscy iakożkolwiek nizkiego będą urodzenia, iednakże dziadow, pradziadow, i naddziadow mają, i każdy rodzący się następuje na miejsce oycow, dziadow, i naddziadow, nie słusza więc ieżli kto nadyma się starożytnością rodu, tem bardziej, gdy przodkowie nie tak cnotą, iako raczej dobrami ciała i szczęścia wstawili się; ani nawet sama cnota przodkow niemoże komu iednać chwały, każdy bowiem nie podług cudzych, lecz podług własnych swoich dobr bywa sądzony, a iako ten jest uadobnym i urodziwym zwany, który się pięknoscią ciała swojego zaleca, nie zaś, który pięknych miał przodkow, tak i dobrym człowiekiem, nie ten, którego przodkowie zaszczytali się cnotą, lecz ow, który swoją duszę dobrami przymiotami ozdobił. Toż i Arystoteles mowi: Cnota świeża lepsza nizeli dawna; dla czego też za lepszych uchodzą, którzy strzegą drog cnoty, niż którzy od czcicielow cnoty początek swój wywodzą., — Poty słowa są Grzebskiego. Z młodych lat zaraz się pilno uczeiwych nauk uczył, gruntownie językow fundamentalnych pilnując, łacińskiego, greckiego, i hebrajskiego. Do czego, iakom słyszał od ludzi zacnych i godnych, pobudkę miał z czytania Arystotelesa na język łaciński przełożonego, w którym na-

padwszy na miejsca trudne, co nienowina w tak wielkim filozofie, gdy nad nim myśląc długo, ze wstydem i frasunkiem zasnął, przez sen mu się pokazał Arystoteles mówiąc: darmo się trapisz i frasuiesz; jeżeli ze mną samym nie z tłumaczami moiemi będziesz rozmawiał przędko tę subtelność zrozumiesz. Te słowa wyrzekłszy Arystoteles zniknął. Rozumiem ia, iż mu taki sen ex forti imagiuatione i pertinati studio przyszedł, iednak on to nie lekce sobie ważył, ponieważ i sam Hipokrates pisze: *Somnia non contemno, maxime dum ordinem conservant.* (z nami nie gardzę, naybardziej gdy one porządek zachowują.) A tu wielki porządek: na iawie usilność i nauka, a sen im zupełnie podobny. Atoli Grzebski rozbierając pilno, co przez sen marzył, tem pilniey na iawie w greckim ięzyku lię ćwiczył, w którym iakiey doskonałości dostąpił, świadczy i rzecz sama i wiersz wielkiego poety Jana Kochanowskiego w te słowa po śmierci Grzebskiego napisany:

*Graecum te an dicam Grebsi faunde Latinum,
Ambigo: sermo ita erat notus uterque tibi.
At tu Sarmata eras, sed cuius ob qs sua Graeci
Ora obvictebant Ausonique sua.*

Toż po Polsku. d

Grzebski czy Łacinnikiem, czy Grekiem się zrobie,
Waham się: tak Ci były znane mowy obie.
Lecz ty byłeś Sarmata w ięzykach ćwiczony
Umilkły przed twym głosem, Greci i Ausony.

Gdy iuż w naukach za łaty i pilnością co raz wiekszey doskonałości dostępował, w akademii Krakowskiej otrzymał stopień *primae laureae*, a potem *secundae* nie kwapiąc się za kilka lat iako świadczyć Xięgi dziekańskie *facultatis Artificiae*, których on stopnie miał za wiekszą pobudkę do czytania z pilnością różnych autorów, iakoż znać z tych Xiąg łacinnickich, greckich i hebrajskich, które po śmierci iego testamentem oddane są do biblioteki akademickiej, że nie próżnował; ale to co z nich wyczerpnął na ćwiczenie młodych, i pożytek

Rzpltey obracał. Wydał potem roku 1566 polskim ięzykiem jeometryą to jest naukę mierniczą. Do wydania tey książki miał okazję z przypadku znacznego, który się stał w Wilnie przy Idworze Augusta, dla jeometryi, głupich mierników na Podlasiu, którzy czasem pośredek liży sznur ciągnęli, dziury przewierciawszy: októrym przypadku dostatecznie pisze w dzieiach polskich J. M. P. Łukasz Gornicki starosta Tykociński roku 1561. Gdy więc o tem usłyszał P. Grzebski, wziął przed się, i zgreckich autorow, a osobliwie z Euklidesa po polsku napisał co sądził bydź ztey nauki sposobnieyszego do łatwego zrozumienia dla Polaków, napominając iednak czytelnika, aby z pilnością raz i drugi i trzeci czytał porządkiem. W przedmowie tey Xiążki narzeka, że jeometrya nie jest w slusznym u Polaków poszanowaniu i zachowaniu iako w innych krainach. Mowi tam: „Plato, gdy go pytano, co P. Bóg czyni, powiedział greckim słowem *Geometreci*, to jest bawi się jeometryą, skąd możemy rozumieć że Plato tak o jeometryi rozumiał, że to jest nauka i samemu Bogu przyzwoita. Przetoż dziwuie się, że to co sobie ludzie wielcy, ludzie mądry tak bardzo wazyli, że mowie unas ni zacze nie stoi, ani się tego tak pospolicie, iako iuszych nauk uczymy, odleciłmy jeometryą ludziam prostym, nieczemnym, tak że się nie obierają w niej tylko trochę ci, co rolą albo iustenie z nymu mierzą zwykił. Ażci i takowych u nas w koronie nie wiele znajdzie okron Mazowsza. Mądry to jest rozsądek P. Grzebskiego, i teraz, gdy iaka kłotnia jest o grant, zwykli panowie polscy malarza wzięwszy, na gorę iaką wstępować, rozkazując mu aby tam te miejsca tak iako ie widzi namalował. Malarz uczyni i kartę odda za prawdziwe wymierzenie gruntu, októry prawo jest: a na tem lię bardzo myli.

(*Resta potem.*)

D O N I E S I E N I A.

Wszyscy Ci, którzy w Xięgarni Jana Maja, kupili *Podróż lorda Makartney do Chin &c.* dla zawodu sztycharza bez kopersztychów, upraszają się, ażeby ich sobie raczyli teraz odebrać. Otdąd można tey Xiążki zawsze w teyż Xięgarni w 2 Tomach z kopersztychami po zł. pol. 12 dostać.

Na mocy wysokiego C. K. rozporządzenia gubernialnego dnia 22 Maja r. b. Nr. 8371 będzie na dniu 15tym Lipca r. t. zrana o godzinie 9 w tuteyszey kancelaryi cyrkularney dzieścina Mydłowska, do kanonii Sandomierskiej należąca, przez publiczną licytacją naywięcey ofiarującemu wypuszczona.

Cena fiskalna jest ustanowiona na 1510 zł. pol. i każdy życzący sobie też zaarędownić, ma dzieścina część teyże ceny, to jest 151 zł. pol. iako *vadium* złożyć, aby do licytacji przypuszczony był.

Cena za, za którą zaareduje najwięcej ofiarujący, ma natychmiast wgotowicznie być złożona. — Inne kondycje będą przed licytacją publikowane.

Dan w Sandomierzu d. 10 Czerwca 1802.

Lakupicz, Starosta Cyr.

Ze Strony C. K. Gubernium Galicyi Zachodniej.

Ponieważ przez śmierć dnia 2 t. m. następną Teresy Plankowej miejsce konieckiej baby cyrkularno-polożniczej zawakowało: przeto podaje się do wiadomości z tym dokładem, że baby polożnicze w któreykolwiek kraiovo dziedzinnej akademii examinowane życząc sobie dostąpić tego miejsca, proźby swoje należytemi zaświadczeniami opatrzone nadydaley w przeciągu 4 niedziel do gubernium tego kraiu podać mają.

Dan w Krakowie d. 6go Czerwca 1802.

Hrabia Sedliński.

Do powszechney niniejszym podaje się wiadomości, że d. 15 Lipca t. r. zrana o 9tej godzinie, i w dniu następnym w Kazimierzu dolnym na ratuszu poniżej wyszczególnione dochody mieyskie najwięcej ofiarującemu w dzierżawę wypuszczone zostaną, iako to:

- Po 1sze Propinacya gorzałki i piwa;
- Po 2gie Ładowe; nakoniec
- Po 3cie Mostowe, spaśne, i targowe.

Za cenę fiskalną tych dochodów następujące ilości do pierwszego obwołania przyietemi będą, mianowicie:

a) Od propinacyi gorzałczaney	e) Od Ładowego rocznie . . . 252	—
rocznie . . . zł. ryń. 4345	d) Od mostowego, spaśnego,	
b) Od prawa szynkowania	i Targowego . . . 523—334-kr.	
piwem rocznie . . . 1240		—

Obydwa pierwsze dochody, to jest: propinacya gorzałczana i piwa zostaną na rok ieden, od 1go Listopada t. r. aż do końca Października 1803 wypuszczone, reszta zaś dochodów poydzie na trzy po sobie następujące lata od 1 Listopada t. r. do końca Października 1805 w dzierżawę.

Ochote dzierżawienia mający staną ztym:

- 1mo. W dniu wyznaczonym na ratuszu Kazimierza dolnego;
- 2do. Opatrzą się w zakład dziesięcioprocentowy, biorąc miarę do pierwszey ceny obwołancy, ażeby go złożyć przed licytacją. Nakoniec.
- 3tio. Miec będą pełnomocnictwem, jeżeli na czyie imię licytować zechcą.

Z. C. K. Urzędu Józefowskiego dnia 3go Czerwca 1802.
de Pflichtentreu, Starosta Cyr.

Podaje się do wiadomości, iż w Mieście Kentach, w Cyrkule Myślinickim, znaydnie się do sprzedania Dom zaiczdny, narożny w rynku, Nro. 105, 106 i 107 oznaczony, mający z dwuch stron przy gościńcu Cesarским wiazd, nadole 5 izb, 4 sklepy, 2 kuchnie, 2 piwnice; na pierwszym piętrze 8 izb i 2 kuchnie; stajnią na 60 koni, obszerną szopę na drzewo, ogródek, tudzież 3 inne ogrodki za miałtem. Ktoby go sobie życzył nabydź, niechay się do właścicielki w tymże domu mieszkającej uda, a tam dowi się o cenie i innych warunkach.

W Kentach dnia 15. Maia 1802.

Znaydzie sie tu pewny człowiek umocowany od właścicielow do sprzedania w dobrym stanie będących Domow tu w Krakowie, iako też na Przedmieściach, wraz z ogrodami, tudzież znacznych dobr w Sandomierskim Cyrkule. Ktoby sobie życzył z pomienionych Domow lub Dobr co nabydź, może się w Kantorze Gazety Krakowskiej dowiedzieć o iego mieszkaniu.

Magistrat Miasta Kazimierza przy Krakowie niniejszym edyktałnym obwieszczeniem publiczność zawiadomia, iż licytacya różnych rzeczy ruchomych, iako to: sukien męskich polskich, pasow, stolarszczyzny, fajansow, cyny, naczynia miedzianego, zegarkow, szabli, kleynotow, srebra, pierścionkow po Jmc Panie Szymonie niegdyś Rotkiewiczu radczy tuteyszym dnia 30. miesiaca i r. b. w mieście tuteyszym ulicy krakowskiej, kamienicy pod liczbą 63. konskrypcyonalną zrana o godzinie 9 rozpocznie się, i ciągle odprawiać się będzie.

Zyczący nabycia, w miejscu i czasie stawić się mają, a najwięcej dającemu za gotowe pieniądze sprzedawane zostaną. — Dan na sejsyi Magistratu Miasta Kazimierza dnia 14. Czerwca 1802 roku.

Jan Dobrzanski, prezes.
Jan Nep. Wistocki.
M. Maczenski.

Z Rady Magistratu Miasta Kazimierza.
Adam Ekielski, syndyk.

Wezwanie. Stosownie do wysokiego rozkazu gubernialnego pod d. 8 t. m. parobek gubernialny Galicyi zachodniej, Franciszek Horwath, który się dnia 1go Czerwca t. r. bez pozwolenia z swoiey służby samowładnie oddał, wzywa się niniejszym z tym dokładem, że jeżeli na d. 8 Lipca b. r. niepowroci, i nieusprawiedliwi się należycie z swey ucieczki, bez dalszych krokow oddalonym zostanie.

Z. C. K. zachodniogalicyskiej gubernialney dyrekcyi ekspedytowej.
W Krakowie d. 21 Czerwca 1802.

Steinmayer, C. K. gubernialny koncypista
i miejsce dyrektora ekspedytowego zastępujący.

C. K. sądy szlacheckie Krakowskie Galicyi zachodniej Edyktem niniejszym publicznie wiadomo czynią: że Antoni Michalski bez dietny i bez testamentu dnia 27go Grudnia 1799 roku we wsi Bojskach umarł: że pozostały majątek Wincentemu Furichowiczowi w administracyą oddano, i successorom nieprzytomnym Kuratora w osobie adwokata Męciszewskiego ustanowiono; dla czego ci wszyscy, którzy do tej sukcesyi prawo iakie mieć rozumieją, osobliwie zaś Pan Ludwik Michalski, Pan Mateusz Michalski i Pani Tekla z Michalskich Błocka tym Edyktem wzywają się: ażeby w przeciągu roku jednego i niedziel szcście deklaracyą swoię względem obciążenia lub zrzczenia się dziedzictwa do C. K. Sądow tutejszych podali, a to tym pewniżej; gdyż w przeciwnym razie dziedzictwo mianoby za opuszczone a lich za rzekających się tegoż dziedzictwa. — Taki bowiem jest przepis §. 627 i 618 Części II Ustawy cywilney na C. K. Państwa dziedziczne wydanej. — W Krakowie d. 12 Maja 1802

Pod niebytność Jasn. Wielmożnego Prezesa.

J. F. Kraus.
Karol de Reinheim.
Brzozad.

Z Rady C. K. Sądow Szlacheckich Krakowskich Galicyi Zachodniej.
Staupenski

C. K. Sądy Szlacheckie Krakowskie Galicyi Zachodniej wiadomo czynią tym Edyktem Panu Franciszkowi Druczowi: że Pan Jan Nepomucen Hrabia Grodzicki u Sądow tych — o załatwienie wątpliwości, czyli Wexel na mocy sentencyi Cis. Kro. Sądow Szlacheckich w drodze rewizyi utwierdzony przez Pana Drucza okazany jest oryginalnym i czyli ms. legalny walor? — żatobę na niego podał, i o pomoc Sądu, ile sprawiedliwość wymaga pro. il.

Gdy zaś sądy te nie mają wiadomości, gdzie obżałowany został, lub czy wcale w C. K. państwach dziedzicznych znajduje się, onemuż adwokata tutejszego P. Męciszewskiego, z tego szkoda i tego kosztem zastępcą postanowily, z którym proces ten flosownie do przepisu ustawy sądowej rozpocznie się, i ukończony będzie; on przeto Edyktem niniejszym tym końcem upomina się, ażeby dnia 24 Lipca r. b. sam stanął, albo jeżeli iakie ma prawa swego dowody, te zastępcy wyznaczonemu wczesnie przestął, albo nakoniec innego sobie patrona obrał, tego sądom tutejszym wymienił, i podług przepisu tych środków prawa używał, które do swey obrony za najskuteczniejsze osądzi. gdyż w przeciwnym razie wszelką niedogodność z zantedbanym uniknąć mogącą, samaby sobie podług opiewu C. K. praw przypisać był winien.

Jozef de Nikorowicz.
Jozef de Cronenfels.
Brzozad.

Z Rady C. K. Sądow Szlacheckich Krakowskich Galicyi Zachodniej.
W Krakowie dnia 7. Maja 1802.

Elsner.